

Pla
entorn segur

MANYANET

— EMPOWERING EDUCATION & FAMILY —

ÍNDEX

1. PRESENTACIÓ
2. CONCEPTES QUE CAL DEFINIR PRÈVIAMENT (ABÚS)
3. EL NOSTRE PLA
 - 3.1. ACCIONS DOCENTS A L'AULA
 - a) EDUCACIÓ INTERGRAL BASADA EN EL RESPECTE
 - b) EDUCACIÓ AFECTIVA SEXUAL
 - c) PLA D'ACCIÓ TUTORIAL
 - d) PLA D'ESTRATÈGIA DIGITAL DE CENTRE
 - 3.2. ELS EQUIPS DOCENTS: ELEMENT CLAU EN L'ENGRANATGE
 - a) PREVENCIÓ
 - b) DETECCIÓ
 - c) NOTIFICACIÓ
 - 3.3. ACTUACIONS EN L'ÀMBIT ORGANITZATIU
- 4 LA FIGURA DEL COORDINADOR/A DE CONVIVÈNCIA I BENESTAR A LES NOSTRES ESCOLES
- 5 PROJECTES DE COOPERACIÓ INTERNACIONALS
- 6 ANNEX: POSSIBLE MAPA DE RISCOS DE LA NOSTRA INSTITUCIÓ

PLA ENTORN SEGUR PER ALS INFANTS I ADOLESCENTS DELS COL·LEGIS MANYANET

1. PRESENTACIÓ

La realitat social que ens envolta amb la elevada detecció de casos d'abús, ens va fer prendre consciència de la necessitat de dissenyar un pla específic, que s'adaptés a la nostra idiosincràsia i que ens ajudés a poder oferir més seguretat als nostres infants en l'entorn de l'escola.

Tots els membres de la nostra comunitat educativa s'esforcen per prevenir, detectar i eliminar situacions d'abús als nostres centres. El més important és generar seguretat en tots els aspectes als nostres infants (espais, situacions, activitats, encontres i convivència). Per això, cal que tots els agents implicats estiguin sempre alerta en la detecció de possibles situacions de risc per als menors. Com a institució, que es preocupa pels més vulnerables, l'Església ens convoca a fer-ho. El Papa Francesc expressa amb contundència la urgència per actuar davant aquest tipus de fets, així com el seu desig profund que episodis d'aquesta tipologia no puguin ocórrer. Ens demana tractar-ho obertament, amb el respecte i rigor que mereix. Alhora, fa una crida a generar entorns segurs per als infants dintre de les nostres institucions. Per això, des de la nostra Institució, hem adquirit el ferm compromís de dur a terme tot un programa, que ens condueixi a aconseguir un **Entorn Segur** a tots els nostres centres a actuar contundentment contra aquesta realitat. Hem dissenyat una sèrie de processos que evitaran, en la mesura del possible, que això no passi i, paral·lelament, aplicarem el protocol d'actuació establert a nivell oficial, per afrontar-ho en cas de que succeeixi. Per a nosaltres, l'escola ha de ser un entorn segur com a continuïtat de la família. Som conscients que necessitem de la col·laboració de tothom per erradicar aquestes situacions en el nostre entorn més pròxim. Tota la nostra comunitat educativa està sensibilitzada i preparada per fer-ho.

Constatem que les nostres institucions realitzen una tasca social i educativa amb gran quantitat d'obres arreu del món i sempre ens hem dedicat a l'atenció i a la promoció dels infants. El treball de les comunitats educatives, dels docents, i dels pares i mares que dipositen la seva confiança en les nostres escoles, no pot quedar qüestionada per casos, que tots deplorem i condemnem.

Amb tot, la prevenció dels abusos als menors és una qüestió molt greu que afecta l'àmbit escolar, però també afecta altres institucions educatives, de lleure, i l'àmbit familiar. L'escola, com a lloc de creixement integral dels educands, és un espai integrador de convivència i respecte pel desenvolupament de les activitats educatives on conflueixen infants, adolescents i joves, de famílies i contextos socials i culturals plurals, amb diversitat de característiques personals i amb diferents i variades vivències i experiències. Són espais on, des del respecte profund a la persona de l'alumnat, a la seva llibertat, creences i autonomia, es

promou una comunitat entre tots els estaments que integren la institució educativa, procurant unes relacions properes i cordials entre tots els membres de la comunitat i una col·laboració estreta amb els pares i mares, primers responsables de l'educació dels seus fills i filles.

Les escoles disposem d'equips de persones motivades i competents per oferir una educació de qualitat i coherent amb el nostre Ideari. Som conscients, que les relacions entre el personal docent del centre i els infants, adolescents i joves poden tenir un cert sentit de verticalitat perquè impliquen una certa autoritat de la persona adulta. Aquestes relacions asimètriques, les utilitzem de forma positiva, per establir els límits; ensenyar respecte i donar seguretat al menor. El respecte a la persona és un dels eixos principals de la nostra missió. Promovem, per tant, una **educació personalitzada**, que implica el respecte a cada educand, a les seves peculiaritats, ritmes de maduresa i projecte de vida. La **dignitat**, la **integritat** i la **felicitat** del nen, nena o jove són objectius prioritaris de la nostra institució. Aquests principis, ens vinculen directament en el fet d'educar basant-nos en què els nois i noies, aprenguin des de ben petits, a tenir una actitud de respecte vers els altres i respectar-se ells mateixos.

Les nostres escoles estan arrelades a una tradició educativa i d'ajut social que milloren cada dia i innoven constantment a nivell acadèmic; per assolir un millor aprenentatge, de forma personalitzada, i adaptar-lo a la realitat de cada alumne. El nostre projecte parteix de les premisses d'en Josep Manyanet, pare fundador, **d'educar el cor i la intel·ligència**. Per això, vam descriure que, si en algun moment, es percebés la més mínima sospita de possibilitat de maltractament a les nostres institucions, havíem de poder afrontar-ho de manera contundent, eficaç, diligent i raonable. Això generava la necessitat de disposar dels mitjans i protocols per gestionar la situació i establir mecanismes per a poder actuar davant qualsevol indicatiu.

Tots els agents educatius de les nostres institucions tenim el deure de complir tots els **procediments i normatives de respecte**. La transparència, la formació en prevenció, detecció i actuació respecte a la protecció dels infants i joves han estat cabdals per a optimitzar tota la implementació. Cap persona pot ignorar ni pot quedar exclosa del fet que, el bé jurídic de l'infant es objecte prioritari en la seva actuació.

Alhora, hem de ser conscients que les activitats que es realitzen de manera quotidiana en qualsevol entorn, poden generar riscos si s'imposa un abús de confiança o prevalença o si no sabem limitar amb claredat la nostra actuació. Per això tots els educadors/es que participen en el procés educatiu dels nostres alumnes han de ser conscients de la responsabilitat envers la protecció de la infància i, sobretot, d'aquells nens i nenes amb altres característiques de vulnerabilitat més destacades.

A nivell jurídic, també existeix una legislació que marca el protocol de prevenció i actuació davant dels abusos sexuals en l'àmbit escolar. Per tant, com a entitats, necessitem definir, marcar, generar uns processos i vetllar pel seu compliment.

Per aconseguir un nivell d'assoliment total cal estar preparats/des per a la intervenció, tenir un llenguatge comú i facilitar les coordinacions entre els diferents organismes oficials que treballen per a la protecció de la infància. Tot això, propicia conductes saludables i afavoridores de relacions sanes i enriquidores, que no comporten risc ni per als infants ni per als adults, en les relacions internes.

Considerem que és el nostre deure, i més concretament, la nostra missió; aconseguir que les escoles siguin entorns segurs i contribueixin a educar per un món millor que acabi amb la xacra social dels abusos sexuals a menors.

Els objectius generals que pretenem assolir amb aquest pla són:

- Sensibilitzar i formar a la nostra comunitat educativa educant la mirada per evitar que es doni qualsevol mena d'abús en els nostres centres.
- Oferir un document de consulta i referència per a sensibilitzar a tota la nostra comunitat en la detecció, tractament i línies d'actuació en cas d'abús.
- Construir diversitat de canals de comunicació i també en l'àmbit organitzatiu, per afavorir entre tots els membres la detecció precoç de qualsevol mena d'assetjament.
- Potenciar la formació en tots els membres, especialment en el nostre alumnat, perquè reconeguin situacions d'assetjament o abús i evitar així situacions de passivitat o complicitat.
- Treballar verticalment en cada col·legi i transversalment entre tots els nostres centres aportant experiències, materials i actuacions dutes a terme com a exercicis de bones pràctiques.
- Sistematitzar, mitjançant els nostres plans d'acció tutorial, el desenvolupament dels valors de respecte a la diversitat i responsabilitat enfront de l'abús.
- Reforçar amb valors inclusius tota la comunitat per adaptar-nos a la nova realitat social que vivim actualment.
- Afavorir en els centres un marc organitzatiu que planifiqui i coordini actuacions per protegir els nostres joves i infants.

2. CONCEPTES BÀSICS

TIPUS D'ABUSOS:

- **ABÚS:** Abusa, qui es situa en una posició de poder superior a una altra persona, amb la finalitat de beneficiar-se injustament de la posició adquirida per a controlar-la i aconseguir que faci coses que la víctima no faria, si no s'hagués trobat en aquesta situació.
- **ABÚS ENTRE IGUALS:** És un tipus de violència que sovint només es manifesta sota la superfície de les relacions observables en l'escola, oculta gairebé sempre per als adults, però ben coneguda per a l'alumnat. Per això és un tipus de violència difícil d'identificar i de diagnosticar quant al seu grau de gravetat i, per tant, també d'eliminar. Les relacions amb els iguals no es donen sense conflictes; ara bé, el conflicte, per si mateix no és dolent. És quan aquests conflictes s'enquisten i prenen la forma d'abús de poder, o quan aquesta és la manera habitual de relacionar-se quan podem parlar de situació de risc.
- **ABÚS DE PODER:** és aprofitar-se de l'autoritat que té per extorsionar una altra persona o entitat per tal de complir els seus propis interessos.
- **ASSETJAMENT:** És l'exposició d'una persona, de forma repetida i durant un temps, a accions negatives que duen a terme una altra o d'altres persones amb intenció de ferir, amenaçar o espantar. Hi ha un desequilibri de poder, que acaba portant la víctima a una situació d'indefensió.
- **ABÚS SEXUAL:** Com hi ha certa disparitat de definicions, hem cregut convenient afegir dues per completar més el concepte:

Segons l'organització internacional **Save the Children**: L'abús sexual és la manipulació de nens, nenes i/o adolescents, els seus sentiments, debilitats o necessitats, basada en la desigualtat de poder. Té com a objecte una part íntima i altament sensible de les persones, que és la seva sexualitat, en un moment en el que s'està desenvolupant i encara no te les capacitats necessàries per a entendre les implicacions del què està passant.

Segons **El National Center for Child Abuse and Neglect**: És la situació en la qual un infant o un/a adolescent és utilitzat/da per satisfer els desitjos sexuals de la persona adulta, o qualsevol persona de major edat o quan l'agressor/a està en una posició de poder o control sobre l'altre menor; ja sigui presenciant o participant en activitats sexuals que no comprèn o per a les quals no està preparat/da d'acord amb el seu desenvolupament i a les quals, per tant, no pot donar el consentiment.

- **CIBERASSETJAMENT:** Hem volgut incloure aquesta tipologia amb més detall, perquè actualment considerem que és una de les més esteses. En el cas del ciberassetjament, l'agressor s'empara en l'anonimat (o presumpte anonimat) i això porta la víctima a desconfiar de tothom. A més a més, l'efecte

expansiu de la xarxa fa que l'acció adquireixi una dimensió exponencial. El ciberassetjament també pot exercir-se de forma directa o indirecta. En les formes directes trobem, per exemple, trucades, missatges, fotografies, vídeos o, fins i tot, filmacions en directe de la persona que agredeix. En el cas de les formes indirectes, en canvi, qui exerceix el ciberassetjament publica material comprometedor sobre la persona ciberassetjada, o bé suplanta la seva identitat o l'exclou a través de publicacions d'imatges compromeses, de comentaris o crítiques en pàgines web, blogs o xarxes socials. El ciberassetjament abasta un ventall ampli de conductes que, segons la literatura científica, poden classificar-se atenent la via per la qual es produeix l'agressió o en funció del tipus de conducta que es desenvolupi.

Fem referència també, al *on line sexual grooming* de menors a Internet; fenomen que podríem traduir com “ensibornament” o “entabanament” i que s'utilitza per a descriure les pràctiques en línia de certs adults per guanyar-se la confiança d'un (o una) menor fingint empatia, afecte, etc. amb fins de satisfacció sexual (com a mínim, i gairebé sempre, obtenir imatges del/a menor nu/a o realitzant actes sexuals). Per tant està molt relacionat amb la pederàstia i la pornografia infantil a Internet. De fet el *grooming* és, en moltes ocasions, l'avantsala d'un abús sexual.

Altres estudis han analitzat les característiques i efectes psicològics de les trucades telefòniques obscenes o del recent *sexting*, en referència a l'ús de telèfons mòbils amb càmeres incorporades per produir i distribuir imatges d'un mateix, o d'altres, en una postura o actitud provocativa que manifesten una clara intenció sexual. Els autors adverteixen del risc que implica l'ús de càmeres fotogràfiques digitals i d'Internet per a l'expansió de materials pornogràfics infantils i alerten als professionals de l'educació respecte a aquest tema, atès que moltes d'aquestes conductes tenen lloc a l'entorn escolar.

Aquests criteris, però, van més enllà dels establerts en el Codi Penal Espanyol, que en el seu Llibre II, Delictes contra la Llibertat i Indemnitat Sexuals, únicament tipifica com un delictes d'abús sexual a menors, aquells casos en els quals la víctima tingui menys de 13 anys, entenent que un menor d'aquesta edat no pot donar el seu consentiment per a mantenir relacions sexuals sota cap circumstància, atès que no comprèn el que aquest tipus de relacions impliquen. Hem de ser conscients que existeixen múltiples conductes i situacions que poden incloure's dins del que podríem denominar *l'espectre de l'abús sexual infantil* i que tot professional ha de conèixer per poder realitzar una tasca de protecció i vetlla del correcte desenvolupament d'un menor.

Hi ha estipulats uns factors de risc que queden definits en la publicació
C. REDONDO FIGUERO, M.R. ORTIZ OTERO: El abuso sexual infantil. BOL
PEDIATR 2005; 45: 3-16 i que cal tenir en compte.

FACTORS DE RISC EN EL NEN ASSOCIATS A L'EXISTÈNCIA D'ABÚS SEXUAL	FACTORS DE RISC ASSOCIATS AL PERPETRADOR DE L'ABÚS SEXUAL
• Edat: De 8 a 12 anys • Sexe: Les nenes tenen més probabilitats de ser víctimes, però els nens els denuncien menys • Aïllament: Aïllament dels seus pares (Probablement és una conseqüència més que un factor de risc) • Relacions familiars: Mals vincles de progenitor-fill i/o entre els pares. • Família: Manca d'un progenitor protector • Presència a la família d'un home sense parentiu biològic • Característiques: Indefensió (discapacitat, confinament, etc.)	• Manca de consciència sobre aquests comportaments. • Falta d'empatia pels nens . • Creença que aquests comportaments són acceptables i no causen dany al nen/a • Escàs control dels seus impulsos • Ús d'alcohol i altres drogues que, al seu torn, disminueix encara més la capacitat de controlar els seus propis comportaments • La història del perpetrador (haver estat víctima en la seva infància) • Les circumstàncies que permeten un major contacte amb el nen/a (hospitalització perllongada de la mare, etc.) • S'aprofita de la indefensió de l'infant (discapacitat, vulnerabilitat)

Els nostres protocols interns d'actuació estan definits en uns documents concrets que s'han presentat a tot el personal dels nostres centres. Qualsevol membre de la nostra comunitat educativa pot accedir fàcilment. Són documents de compliment normatiu.

El nostre referent de *Compliance Officer* és el gabinet jurídic CIPDI. El contingut abasta diferents aspectes de la nostra activitat professional i, evidentment, també els processos a seguir en un cas de possible assetjament o abús. Dintre dels centres estan estipulats en els nostres mapes de processos las persones responsables en cada cas.

3. EL NOSTRE PLA:

Tot el nostre entorn és escolar i, per tant, aquest és un disseny perquè el desenvolupem als nostres centres educatius amb el compromís i la intenció de generar un entorn de persones, d'espais i de convivència segurs. Per aplicar qualsevol pla d'aquesta tipologia, cal realitzar un procés de sensibilització previ. És necessària la implicació de tots els membres de la comunitat educativa per aconseguir un nivell òptim d'assoliment. Per això, és imprescindible la comunicació i transmissió que es dugui a terme. Cada any, tenim establert que, a les reunions d'inici de curs, s'informi a les famílies dels trets més importants del nostre pla i els expliquem com poden accedir al document específic, per tal de llegir-lo més detingudament. El professorat, com a col·lectiu docent, també dedica alguna sessió a l'inici del curs en la que es treballa específicament aquest aspecte.

Amb l'alumnat, ho materialitzem al llarg de tot el curs aprofitant el marc curricular de les hores de tutoria. La resta del personal no docent del centre, també està informat i sensibilitzat sobre els protocols a seguir a inici de cada curs, en una reunió informativa. Tothom que pertany a la nostra comunitat educativa, té accés a la plataforma Alexia, que és l'entorn virtual de les escoles, per consultar-los quan els calgui. Anualment es van fent càpsules formatives que reforcen tot el procés. Algunes estan impartides per organismes i/o associacions amb demostrada expertesa sobre el tema; i d'altres la proporciona el nostre Compliance Officer, amb un tractament d'aspectes més concrets de tipologia legal. En els documents oficials del centre, s'ha afegit aquest pla com a complement a d'altres com són el de convivència i igualtat.

Cal tenir present que, tant en els sis vectors de l'educació bàsica com a les competències transversals i clau de la nova legislació (LOMLOE), queden contemplats clarament, els valors vers el respecte intrínsecs en aquest pla. Per tant, no hi moments específics i/o puntuals en què apliquem tot això, sinó que ho treballem transversalment en les diferents matèries del currículum i al llarg de tot el curs. L'objectiu de l'adquisició de les competències soci emocionals és la presa de consciència d'un mateix i la millora de les condicions de les relacions interpersonals i, per tant, de la convivència dins els centres educatius. Disposar de mecanismes per millorar el nivell competencial de l'alumnat, els ajudarà a conviure positivament i gestionar els conflictes en un marc de respecte i de valors democràtics i universals. Alhora, facilita la prevenció de l'assetjament, de conductes violentes o de la pertinença a grups de risc. Perquè tot això es pugui dur a terme s'ha decidit treballar des de tres àmbits d'abast per combatre l'abús:

- Accions docents que duem a terme al llarg del curs.
- Implicació del Personal del centre.
- Aspectes organitzatius institucionals.

En aquest document volem explicar com ho estem duent a terme i, aprofitant l'avinentsa, agrair la implicació que tota la nostra comunitat educativa està mostrant.

3.1 ACCIONS DOCENTS A L'AULA

Com a accions docents, entenem totes aquelles activitats que, des de el nostre entorn acadèmic, reforçaran i contribuiran en l'assoliment exitós dels objectius del nostre pla. La prevenció té com objectiu principal, evitar situacions indesitjables. De tal manera, que no només és una qüestió de limitar les possibilitats d'abús, sinó de fomentar vincles saludables i solidaris. Aquest és l'eix vertebrador en el plantejament de l'acció preventiva a les nostres escoles. Tot està meditat i interrelacionat per donar sentit complet a la nostra actuació. Entenem que tot plegat està dissenyat per a dur-ho a terme en l'àmbit escolar; però amb aquest programa l'objectiu principal és la formació del nostre alumnat com a transformadors/es de la nostra societat i que, en qualsevol àmbit o situació, mostrin actituds respectuoses i tolerants vers la resta. Els equips directius i docents de les escoles han participat en tot el procés de creació i ha estat una tasca a nivell institucional.

a) EDUCACIÓ INTEGRAL BASADA EN EL RESPECTE:

El **respecte** s'entén com l'actitud de reconeixement dels drets de les persones i la valoració de la seva identitat, opinió i manera de pensar, i constitueix el principi bàsic per viure i conviure en societat. La manca de respecte pot generar conflictes en tots els àmbits: personal, familiar, escolar, etc. En les relacions humanes, el respecte es manifesta en una forma de mirar i de tractar els altres. En una societat diversa, rica i intercultural, cal advocar pel **diàleg** com a forma bàsica de respecte. El diàleg autèntic es fonamenta en una actitud d'interès envers l'altre i tot allò que ens pot aportar.

Tot i la seva importància, malauradament, sovint trobem actituds ben diferents al carrer, als mitjans de comunicació o als entorns escolars, que generen violència física, crits, insults, indiferència... Des dels nostres centres educatius volem oferir models positius i tenir el respecte com a component transversal de totes les activitats que realitzem.

Entenem, que per fer possible una bona convivència, és necessari potenciar el respecte cap a un mateix, cap als altres i cap al medi on vivim. Només aprenent a respectar-se un mateix es pot entendre, valorar i acceptar les diferències i els errors dels altres.

Una bona autoestima permet a l'alumnat ser positiu, tenir confiança en si mateix i en els altres, la qual cosa facilita els aprenentatges, les relacions socials i proporciona benestar. Educar en el respecte suposa l'acceptació i el reconeixement de les altres persones, dels seus drets i la seva forma de pensar. En els centres educatius s'han d'establert unes normes de convivència clares que garanteixin el respecte entre tots els membres de la comunitat escolar. Aquestes estan reflectides en les Normes d'organització i

funcionament de centre (NOFC) També s'ha de garantir l'expressió de les opinions i creences en un marc de llibertat i respecte, evitant qualsevol tipus de discriminació per motius de discapacitat física o psíquica, origen ètnic, racial o nacional, sexe, identitat de gènere o orientació afectiva sexual.

La legislació actual a nivell educatiu (LOMLOE) també ens marca una sèrie de competències específiques vers el respecte que estan presents en totes les matèries i/o assignatures. Això reforça per a l'alumnat el missatge que constantment estem impartint en les nostres classes de forma transversal i ho culmina amb l'assoliment dels objectius.

b) EDUCACIÓ AFECTIVA SEXUAL

Els nostres centres tenen dissenyat un projecte educatiu, basat en les Intel·ligències Múltiples d'en Howard Gardner, on s'inclou la intel·ligència emocional; per treballar la pressa de consciència dels sentiments, sensacions i reaccions a nivell personal i alhora, mitjançant el programa d'educació afectiva sexual en l'adolescència, desenvolupar conductes sanes i respectuoses.

Està reflectit en les programacions específiques de tutoria i alhora en les matèries en què es treballa transversalment. Tractem la sexualitat com un aspecte més que forma part de la dimensió de la persona. Presentem una sexualitat sana i mostrem les diferències amb una sexualitat tòxica. Per això, cal que coneguim el seu propi cos i els dels altres, en una primera fase. Això és necessari en els períodes de l'adolescència, on el jovent comença a experimentar els primers canvis físics, emocionals i mentals i a tenir els primers contactes amb el món de la sexualitat.

Cal donar pautes i consells de seguretat salut afectiva- sexual perquè el nostre alumnat sigui capaç de detectar situacions perilloses, de risc i amb límits establerts. És vital el coneixement de la reacció del nostre cos vers l'estímul sexual i desenvolupar una conducta afectiva afí amb la persona. També, complimentem aquests programes amb tallers que realitzen professionals externs al centre i que treballen aspectes més concrets de la sexualitat. La nostra selecció formativa es basa en la recerca d'institucions amb reconeixement i prestigi per la seva expertesa en el tractament del tema. Una petita mostra d'aquests cursos és :

- Tallers d'educació afectiva-sexual, impartits per especialistes, adreçats a l'alumnat de sisè de primària fins a quart d'ESO. Considerem que és rellevant treballar aquest aspecte en aquestes edats per educar a l'alumnat amb la nova situació amb la qual es trobaran que anomenem adolescència.
- Tallers d'autoconeixement per treballar el respecte vers un mateix/a i vers la resta de companys/es.

- Tallers específics d'autoestima amb acceptació pròpia, canviant al llarg d'aquesta etapa evolutiva, i la pertinença al grup respectant la individualitat de cada membre.

c) PLA D'ACCIÓ TUTORIAL (PAT)

La nostra missió educativa cristiana és la de prevenció i això passa per molts processos que treballem des de l'escola. Ésser ben tractats és un dret dels nens/es pel simple fet d'existir, i aquest dret ha de ser respectat tant pels pares/mares, cuidadors/es, com pel conjunt de la comunitat. El nostre tarannà de bon tracte generarà models de conducta que reforcin aquests valors mitjançant accions educatives docents. És la nostra responsabilitat garantir el respecte en el tracte entre tots els membres de la comunitat educativa. Un entorn adient per a treballar els valors, els proporcionen les **sessions de tutoria grupal i individual**. En el nostre projecte educatiu està definit, com a eix important, un treball de reflexió, de implementació i d'actuació per fomentar les conductes respectuoses. Presentem diferents situacions d'aprenentatge, adaptades al desenvolupament evolutiu de cada infant en les que, mitjançant metodologies interactives, treballem els objectius marcats.

En la programació anual dels centres, s'ha establert, de forma vertical incloure aspectes d'aquest àmbit en tots els cursos de totes les etapes educatives. En els plans d'acció tutorial, s'han integrat activitats específiques que treballen, a nivell més pràctic, elements de coneixement del propi cos, dels altres, des d'una vessant purament científica i des de la vessant emocional relacionant-ho amb la sexualitat del respecte i la llibertat. S'informa a l'alumnat del centre sobre els **canals de denúncia** dels que disposen. Paral·lelament s'han inclòs **objectius de sensibilització col·lectiva** per lluitar davant l'abús. Els continguts específics s'han adaptats a cada edat i etapa educativa per tal de prevenir i educar. Tot plegat supervisat pel gabinet psicopedagògic.

A les tutories grupals, es creen moments propicis per a desenvolupar les competències soci emocionals de l'alumnat. Això contribueix a generar espais més segurs, ambients oberts al diàleg sincer i a generar vincles amb els tutors/es i la resta de la classe, més profunds. Tota la programació dels plans d'acció tutorial es revisada anualment, per introduir novetats i canvis segons les necessitats que sorgeixen en el nostre entorn més immediat. Per això es respecte la idiosincràsia que presenta cada un dels nostres col·legis perquè incloguin els tipus d'activitats adequades al seu entorn, tenint sempre en compte el marc de planificació general establert . Tot i això, els gabinets psicopedagògics treballen conjuntament cada curs per coincidir en aquells temes que es consideren cabdals i que han de treballar-se en totes les escoles.

Per completar tot el procés, afegim el pla d'autonomia personal com a part molt important del seu desenvolupament. Ajudem al més joves a tenir la força

per dir NO, en situacions de risc i a contribuir a fomentar relacions interpersonals sanes i respectuoses.

La verticalitat, les temàtiques de les sessions i els eixos que cal treballar en cada etapa educativa, estan consensuats amb tots els gabinets psicopedagògics dels nostres col·legis i ells mateixos fan el seguiment de la implementació i avaluació dels PATs.

d) PLA D'ESTRATÈGIA DIGITAL DE CENTRE

Les noves tecnologies digitals constitueixen un sistema d'informació i comunicació ràpid i eficaç, tant en l'àmbit educatiu com en d'altres àmbits, així com un espai de relació interpersonal molt ric i que ofereix moltes possibilitats. Tanmateix, cal ser rigorós i **vetllar per la seguretat i la responsabilitat** en el seu ús per evitar situacions de risc. En conseqüència, els nostres centres tenen establertes unes premisses específiques, relatives a aquesta temàtica que són:

- En tots els nostres col·legis, existeix un Pla digital on està definida la política de centre, pel que fa a la comunicació per mitjans digitals amb les famílies i es revisa anualment. Es coneguda per totes les parts interessades.
- La política de protecció de dades personals, que existeix a les escoles s'aplica rigorosament.
- Controlem la seguretat de l'entorn de comunicació amb els elements restrictius necessaris per a la protecció d'accés a certs llocs web, on els menors no poden accedir legalment.
- La confidencialitat de la comunicació digital es manté en tots els casos, però mitjançant la traçabilitat dels missatges podem controlar-la, en cas de ciberassetjament i/o *grooming*.
- Esta establert un estil de comunicació, dissenyat per la institució, amb les normes de respecte establertes als centres.
- Hi ha un control de la tipologia de continguts a comunicar dins de l'àmbit escolar, adaptat a cada etapa educativa.
- En el cas del nostres centres, ens movem en l'entorn Alexia, que ens proporciona la seguretat, privacitat i control requerides en la legislació actual.
- Tot el nostre entorn funciona amb correus corporatius, tant per a l'alumnat com per el personal docent, per facilitar la traçabilitat dels missatges, en cas de necessitat.

- A començament de curs es demanen les autoritzacions necessàries en tots els casos i s'informa a les famílies en quin servei o situacions s'utilitzaran i amb quina finalitat. També s'informa de la possibilitat del mal ús que es pot donar, per part de l'alumnat i la seva responsabilitat.
- Tot el personal dels centres ha rebut formació sobre l'ús adequat de les xarxes socials. Està explicat quins continguts digitals i quines imatges es poden utilitzar i quines no. En qualsevol cas, totes les publicacions dels nostres centres estan controlades pels responsables específics que hi ha en cada etapa educativa i supervisades per la institució.

Hem afegit com a punt addicional relacionat amb la nova realitat tecnològica que vivim, que considerem imprescindible per la protecció del nostre alumnat enfront de l'ús de la IA en els nostres centres. Hem partit del marc de referència documental del protocol d'ús responsable de la IA que la Federació d'Escoles Cristianes, donat que ha estat realitzat per un grup d'experts i expertes i coordinat per la universitat de psicologia i ciències de l'educació i l'esport Blanquerna.

Creiem que és necessari integrar aquesta nova tecnologia en l'àmbit educatiu d'una manera responsable i ètica com està reflectida en la nostra missió pedagògica. Per això pretenem fer una anàlisi prèvia del seu ús en tots els nostres centres, a tall d'auditoria interna i, a partir d'aquí, dur a terme un pla amb un full de ruta per implantar la IA en els nostres col·legis amb el degut control de seguretat. Aquí inclourem la formació que cal donar als equips docents i a l'alumnat per crear la dinàmica de l'ús responsable en el seu tarannà diari.

La nostra referència és el marc normatiu i legal que existeix actualment al respecte, que ens traça les línies d'actuació per crear les directrius corresponents:

- **Reglament d'intel·ligència artificial de la Unió Europea**
- **Reglament (UE) 2024/1689 del Parlament Europeu y del Consell**
Llei de l'IA de la UE: primera normativa sobre intel·ligència artificial
The AI Act Explorer. Aquesta, a causa de la seva recent creació s'està treballant per implementar-la completament, tan aviat com es pugui.
- **Llei Orgànica 3/2018, de Protecció de Dades Personals i garantia dels drets digitals (LOPDGDD):**
- **Llei Orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de Protecció de Dades Personals i garantia dels drets digitals.**

Autoritat Catalana de Protecció de Dades (APDCAT):

- **Recomanació 1/2023 de l'Autoritat Catalana de Protecció de dades en relació amb la utilització de Xat GPT i el seu impacte en la protecció de dades personals**
 - › Model per a l'AIDF: guia i casos d'ús
 - › Autoritat Catalana de Protecció de Dades: Intel·ligència artificial.
- **Comissió Europea.**
Ethics guidelines for trustworthy AI

Les Escoles Manyanet vetllem per l'educació dels nostres infants i utilitzem la tecnologia com una **eina** al servei de l'educació i no com un fi en si mateixa. En aquest marc, la usem per facilitar aprenentatges, fomentar la inclusió i preparar per a reptes digitals futurs al nostre alumnat. Quan fem referència en el nostre projecte al Manyanet Més Segur, Més segur, Més digital, busquem l'equilibri on la protecció del menor, la seguretat i la protecció siguin prioritàries.

A més, creiem que cal promoure el benestar digital i el control del temps d'exposició a les pantalles, tant per protegir el benestar psicològic com per fomentar hàbits digitals saludables de la comunitat educativa. Apostem per promoure un esperit de reflexió i discerniment, garantint que la tecnologia serveixi per millorar la vida de les persones, reduir desigualtats i preservar la dignitat humana.

Pretenem: Educar per a la protecció digital i formar ciutadans responsables.

Mesurar la informació confidencial que compartim en plataformes digitals amb IA. Evitar males pràctiques digitals amb IA. Aprendre sobre la nostra ID i la petjada digital.

Tanmateix, en el nostre programa de cultura de pensament on fomentem el pensament crític que permeti analitzar les implicacions ètiques i socials de l'ús de la IA i evitar que se'n faci un.

En les nostres escoles, volem sensibilitzar sobre l'impacte de la IA en la societat i el medi ambient. . Cal assegurar un futur sostenible respecte al medi ambient i prendre consciència de l'impacte de la IA a la societat. Avançant-nos a preveure l'impacte que pot tenir i les conseqüències en els futurs llocs de treball.

Les eines IA ens ofereixen noves oportunitats per enriquir els processos d'ensenyament-aprenentatge. En el context de la nostra comunitat educativa, aquestes eines poden actuar com a suport per a docents, alumnat i famílies, facilitant l'accés a la informació, la personalització dels aprenentatges i l'optimització de tasques administratives. Som conscients de les seves oportunitats i fortaleces, però també de les seves amenaces i debilitats.

És fonamental entendre que aquestes eines són un recurs complementari i no un substitut de la relació pedagògica, del pensament crític i de les interaccions humanes que sustenten el nostre projecte educatiu.

Paral·lelament, totes les nostres escoles tenen redactat el seu document d'estratègia digital de centre (EDC) on especifiquem més concretament les directrius que seguim i el full de ruta de les pròximes millores. Està penjat en totes les nostres WEBS perquè les famílies puguin accedir a ell, en cas de voler consultar quelcom. Allà trobaran: la diagnosi inicial que es va dur a terme per detectar els punts forts i els punts a millorar de cada un dels nostres centres. Aquesta diagnosi permet determinar el grau d'assoliment de les competències digitals en referència als tres eixos del PEC: alumnat, equip docent i centre. S'han realitzat entrevistes a diferents membres de la comunitat educativa.

Per recollir la informació corresponent sobre la maduresa digital del centre s'han realitzat enquestes a l'equip directiu, docents, i alumnat a través de l'eina Selfie. Tanmateix, s'han recollit els ítems de l'antic Pla TAC per conèixer amb detall l'evolució i valorar si en calen de nous.

Per avaluar específicament la competència digital docent, s'ha emprat l'eina *Selfie for Teachers*, que es basa en el Marc Europeu per a **Organitzacions Educatives Digitalment Competents (DigCompOrg)** publicat el desembre de 2015. Està desenvolupada per la Unió Europea i ajuda els centres a fer una diagnosi sobre l'ús pedagògic de la tecnologia en un centre. A partir d'aquí s'han concretat els objectius de l'EDC

Entenem per planificació l'organització i seguiment d'aquelles actuacions destinades a assolir els objectius que hem determinat en l'apartat anterior d'objectius cal fer un cronograma i així està plasmat en el document de cada centre. Aquests objectius doncs estan temporalitzats en trimestres i cursos (fins al curs 2024-2025). Per arribar a l'assoliment d'aquests objectius cal planificar i desenvolupar activitats realistes.

Amb la intenció tenir les activitats ben dissenyades i fer-ne el seguiment el nostre centre farà servir utilitzar un full de càlcul amb les diferents activitats i els seus indicadors d'assoliment. Estan penjades al web de cada escola.

De la mateixa manera, cal revisar els **objectius establerts** pel curs i determinar-ne també el grau d'assoliment a partir dels indicadors d'impacte i els criteris d'acompliment.

A partir d'aquí, la Comissió d'Estratègia Digital del Centre ha d'encetar un procés de reflexió. Si és un dels primers cursos d'aplicació de l'estratègia digital, és possible que calgui revisar algun dels objectius, sigui la seva definició o la seva temporització, o algunes de les activitats.

Si l'EDC està arribant al final de la seva planificació, caldrà plantejar-se la diagnosi per actualitzar-la. Aquesta revisió i actualització implicarà un canvi en els objectius i en les activitats.

El document de l'EDC serà la referència del centre en l'àmbit de tecnologies digitals. Per tant, és important que aquest document també reculli la gestió diària de l'organització digital del centre i tots els aspectes d'àmbit digital que afectin la comunitat educativa. Aquest recull es realitza a l'apartat de **Cultura Digital**. Aquesta gestió i normativa ben recollida en diferents documents: **PEC, NOFC,**

Pla d'Acollida... i s'aniran revisant i actualitzant periòdicament. És per aquest motiu que alguns d'aquests documents es troben en construcció.

Per això ens hem creat un full de ruta específic:

- Elaborar un protocol -es pot partir del document marc - que reguli les polítiques internes d'ús de la IA i inclogui seguiment i impacte.
- Preveure protocols de riscos i mesures a incorporar a les NOFC de centre (polítiques d'edat i usos, polítiques de plagi, generació de contingut fals...)
- Acompanyar els equips docents en el procés de coneixement i ús de la IA. Programar formacions al professorat en qüestions pedagògiques i també ètiques i legals.
- Acompanyar la resta de la comunitat educativa amb intervencions o actuacions segons les finalitats i rols (formació per a famílies, per a membres del PAS...)
- Preveure criteris d'avaluació específics en l'escala d'avaluació de la IA (ex: com detectar casos d'ús indegut, quan es pot utilitzar en treballs i quan no...)

En definitiva, proposem que, a partir d'aquest marc de referència, els centres, per mitjà de la reflexió i el treball consensuat, elaborin protocols de regulació de la IA per tal d'avançar en pràctiques educatives de qualitat.

3.2 ELS EQUIPS DOCENTS: ELEMENT CLAU DE L'ENGRANATGE

Els educadors són els models dels nostres infants a les escoles i, per tant, han de tenir cura d'ells i protegir-los; alhora que educar-los amb empatia i afecte en el respecte. Tots els docents de les nostres escoles, estan plenament implicats i conscienciats en la implementació d'aquestes accions docents, que donen suport al nostre pla.

Considerem que, per obtenir un major abast, els educadors/es dels nostres centres han de tenir presents els tres punts claus, que detallem a continuació. Amb aquesta estratègia pretenem aconseguir la màxima efectivitat del nostre pla:

a) PREVENCIÓ

Els educadors/es, en la acció docent, han de ser models educatius de bon tracte, establint relacions respectuoses on l'afecte, el suport i l'acompanyament, donin mostres d'acceptació de les individualitats del nostre alumnat. Des de la relació alumne-docent, cal marcar límits envoltats d'empatia perquè l'alumnat entengui, que els punts de vistes diferents i les crítiques constructives els ajudarà a créixer com a persones que formen part d'una comunitat. El nostre projecte educatiu aposta per l'aprenentatge personalitzat i el respecte per la pròpia realitat de cada un, això reforça els vincles de confiança. Els docents també han de gestionar

i corregir actituds i/o comportaments inadequats que es produeixin a l'aula amb estratègies de reflexió, raonament i companyonia. Mostrant, amb confiança, el model comunicatiu obert de respecte vers la resta de companys/es de la classe. Paral·lelament donem a conèixer les normes de convivència del centre, que estan explicades en el document del pla de convivència, per donar pautes de comportaments i relacions en un marc on el respecte al pròxim és una de les nostres màximes. Les bones pràctiques docents col·laboren en la prevenció i el rebuig enfront a qualsevol tipus de violència; alhora que treballen la responsabilitat de tots i totes per eliminar l'abús en la nostra societat. En l'apartat d'accions docents, ja hem explicat més detalladament com hem dissenyat, a nivell més pràctic, aquest pla per garantir la seguretat dels nostres infants.

b) DETECCIÓ

El dia a dia en les nostres escoles, ens permet mantenir una convivència amb els nostres infants que facilita, en molts casos, la detecció de situacions de risc.

No ens podem limitar a l'observació en les situacions d'aprenentatge a l'aula; cal ampliar a diferents moments i contextos. Per exemple: a les activitats dirigides, a les sortides, en les seves relacions amb els adults i els iguals, aspecte físic (roba, cops i ferides, estat físic general), estat emocional, controlar la seva assistència i les absències justificades o no, per tal de conèixer i detectar aquelles situacions de risc.

És especialment important conèixer molt bé i observar-los quan aquests tenen alguna necessitat educativa especial, que els dificulta la seva comunicació. Per això a continuació, exposarem alguns indicadors que poden orientar la nostra observació. També, cal considerar la freqüència d'aquestes manifestacions, el com, on i amb qui es produeixen. Presentem algunes, a mode de guia, per tenir presents quan calgui:

- Senyals físiques repetides: (morats, cops cremades, etc.)
- Enuresi (micció involuntària)
- Autolesions
- Falta d'higiene.
- Cansament i/o apatia permanent (sol dormir a les classes)
- Canvis de conducta sobtats sense motius aparents
- Conductes agressives i/o rebequeries severes i persistents
- Relacions socials distants i hostils.
- Actituds d'alerta constants, vigilants i desconfiades.

- Conductes sexuals explícites en el joc i coneixements inapropiats per a la seva edat.
- Dilatar el temps d'anar cap a casa i estada poc habitual a l'escola, el pati, etc.
- Pocs amics/gues.
- Conductes estranyes (desordres) en l'alimentació.
- Relacions reservades i excloents entre l'infant i un adult. Rebuig sobtat de contacte amb algun adult pròxim.
- Manca d'atenció mèdica bàsica.
- Angoixa i/o depressió.
- Rebuig cap a qualsevol mostra d'afecte.

Depenent de l'edat del nen/a, noi/a aquestes situacions definiran la situació com a lleu, moderada o greu. Independentment del grau, és la nostra obligació protegir-los en tots els casos. En el nostre protocol d'actuació intern, juntament amb l'oficial del Departament queden reflectides totes les accions que cal dur a terme. Si ens centrem més concretament en l'abús sexual, hi ha uns factors establerts que s'associen en aquests casos.

Existeixen algunes recomanacions i/o suggeriments de com actuar davant la notícia o la denúncia d'un cas d'abús si procedeix del mateix nen, nena o adolescent (NNA):

Es recomana	No es recomana
Rebre la informació immediatament, estar disponible per escoltar al nen en el moment en què ho sol·liciti amb temps i privacitat adequats.	Postergar per a un altre moment l'escolta. Deixar traslluir o manifestar alarma davant el relat.
Creure en el relat del NNA. Manifestar que es confia en ell i en el que compta.	Insistir que el NNA relati fets o respongui preguntes que no vol contestar. Posar en qüestió el que el NNA està relatant.
Explicar al NNA que NO té la culpa del que li passa.	Realitzar judicis de valor sobre els pares del NNA, sobre ell mateix, o sobre el seu agressor. Criticar o actuar amb prejudicis
Primer, escoltar sense interrompre tot el que el NNA vulgui expressar després; realitzar preguntes bàsiques tals com: què va passar, qui, quan, on.	Plantejar preguntes tancades que només puguin ser contestades per sí o per no. Induir i/o suggerir respostes. Verbalitzar hipòtesis sobre els fets.
Evitar la duplictat de relats i consignar entre cometes i textualment les seves dites.	Demandar que repeteixi el que ha passat davant d'altres persones en reiterades ocasions.
Comunicar a l'NNA que es va a realitzar una consulta amb un equip especialitzat i que d'aquesta manera, el podran protegir i ajudar millor.	Realitzar accions que l'involucren sense explicar-li de què es tracta.
No prometre que es mantindrà el "secret" a les autoritats. Assegurar que no li passarà res i que se l'ajudarà, expressant-li contenció i afecte	Manifestar enuig i culpar-los d'allò que passa.
Si és una situació d'abús extra familiar, cal comunicar a la família què ha passat. Si és una situació d'abús dins la família, es suggereix comunicar amb algun adult referent protector que expressi el NNA.	Prejutjar. Apropar-se als pares de manera punitiva. Parlar de manera acusadora. Avançar sobre qüestions de la vida privada dels pares que no tenen relació amb els fets que poden afectar el NNA.

Existeixen algunes recomanacions i/o suggeriments de com actuar davant la notícia o la denúncia d'un cas d'abús si procedeix de la família i/o tutors/es legals:

Es recomana	No es recomana
Rebre la informació immediatament. Estar disponible per escoltar a l'adult de referència del nen en el moment en què ho sol·liciti.	Postergar per a un altre moment l'escolta. Deixar traslluir o manifestar alarma davant el relat.
Evitar el contacte físic. Contenir a l'adult que relata el fet o la seva sospita.	Realitzar judicis de valor sobre els pares del NNA, sobre el NNA, o sobre el seu agressor. Criticar o actuar amb prejudici.
Realitzar preguntes simples i bàsiques respecte de qui, què, quan, on, escoltar-se lliurement i de ser necessari utilitzar preguntes obertes.	Plantejar preguntes tancades que només puguin ser contestades per sí o per no. Verbalitzar hipòtesis sobre els fets.
Comunicar a l'adult no ofensor que es podrà realitzar una consulta amb un equip especialitzat i que d'aquesta manera, es podran pensar estratègies d'intervenció des de l'escola que permetin protegir i ajudar millor a l'NNA.	Realitzar accions que ho involucren sense explicar-li de què es tracta. No informar-lo sobre les estratègies d'intervenció implementades a l'escola
Explicar que hom l'hi ajudarà a enfrontar la situació expressant-li contenció i afecte.	
Comunicar a la família que existeix una persona de referència encarregada de la protecció dels menors i que serà ella la responsable del seguiment.	Prejutjar. Parlar de manera punitiva o acusadora. Avançar sobre qüestions de la vida privada d'ells que no tenen relació amb els fets que poden afectar el NNA.
Explicar-los que se'ls posarà al corrent de les passes que es vagin fent i que família i escola han d'actuar de forma que la intimitat del menor quedi preservada, assegurant al màxim la normalitat de la seva vida escolar.	
Sigui una situació d'abús extrafamiliar o una d'intrafamiliar, especificar a l'adult que s'ha de tenir especial atenció en que l'abusador no s'acosti al NNA.	Manifestar enuig i culpar pel que passa

c) NOTIFICACIÓ

L'educador, com qualsevol professional, té l'obligació social, ètica i legal d'actuar en els casos de maltractament que conegui, segons la Llei orgànica 1/96 de protecció jurídica del menor i la Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.

Davant qualsevol situació de maltractament i/o abusos sexuals, el professional ha d'escoltar a l'infant i/o l'adolescent, creure'l i donar-li tot el suport que necessita. És imprescindible comunicar-ho ràpidament al responsable del centre de benestar social, perquè es posi en marxa el protocol.

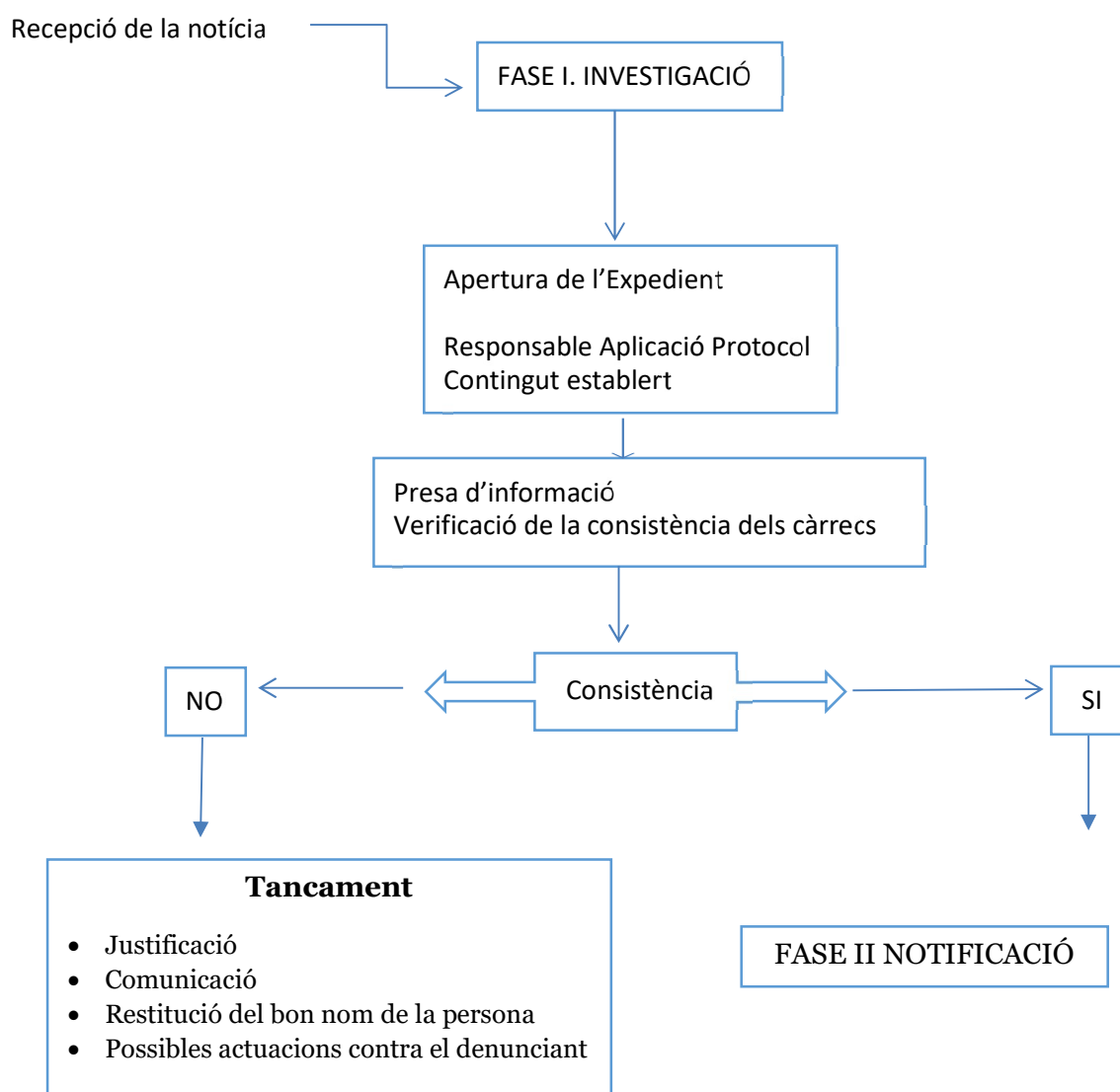
La figura del nostre **coordinador/a de benestar social** vetlla per la protecció dels infants i adolescents. S'encarrega de posar en marxa les mesures i accions necessàries perquè rebin un bon tracte als centres educatius i es creï un entorn segur i respectuós. Una de les seves funcions és la d'identificar els principals problemes que es produeixen en el context escolar i dissenyar i implementar solucions concretes, tal com es desprèn de les seves funcions. El coordinador no només té responsabilitats preventives, també serà el referent de la intervenció quan es conegui algun cas d'abús sexual en menors del centre, en col·laboració amb l'equip directiu i resta de personal del centre, així com exercint d'enllaç amb els professionals externs i autoritats. Desenvolupa, coordina i presenta protocols en matèria de prevenció i protecció davant de l'assetjament escolar i la violència al centre, especialment en alumnes amb circumstància de vulnerabilitat o diversitat. A més, estarà capacitat per intervenir davant d'aquestes situacions, en coordinació amb els serveis socials competents en aquells casos en què sigui necessari. Així mateix, el coordinador de benestar i protecció tindrà la responsabilitat d'obrir noves vies d'escolta perquè els alumnes puguin plantejar els seus problemes i sol·licitar ajuda. Pot gestionar aquests canals directament o promoure'n i supervisar-ne el funcionament, encara que sempre sota les directrius del responsable del centre, al qual haurà de mantenir informat en tot moment.

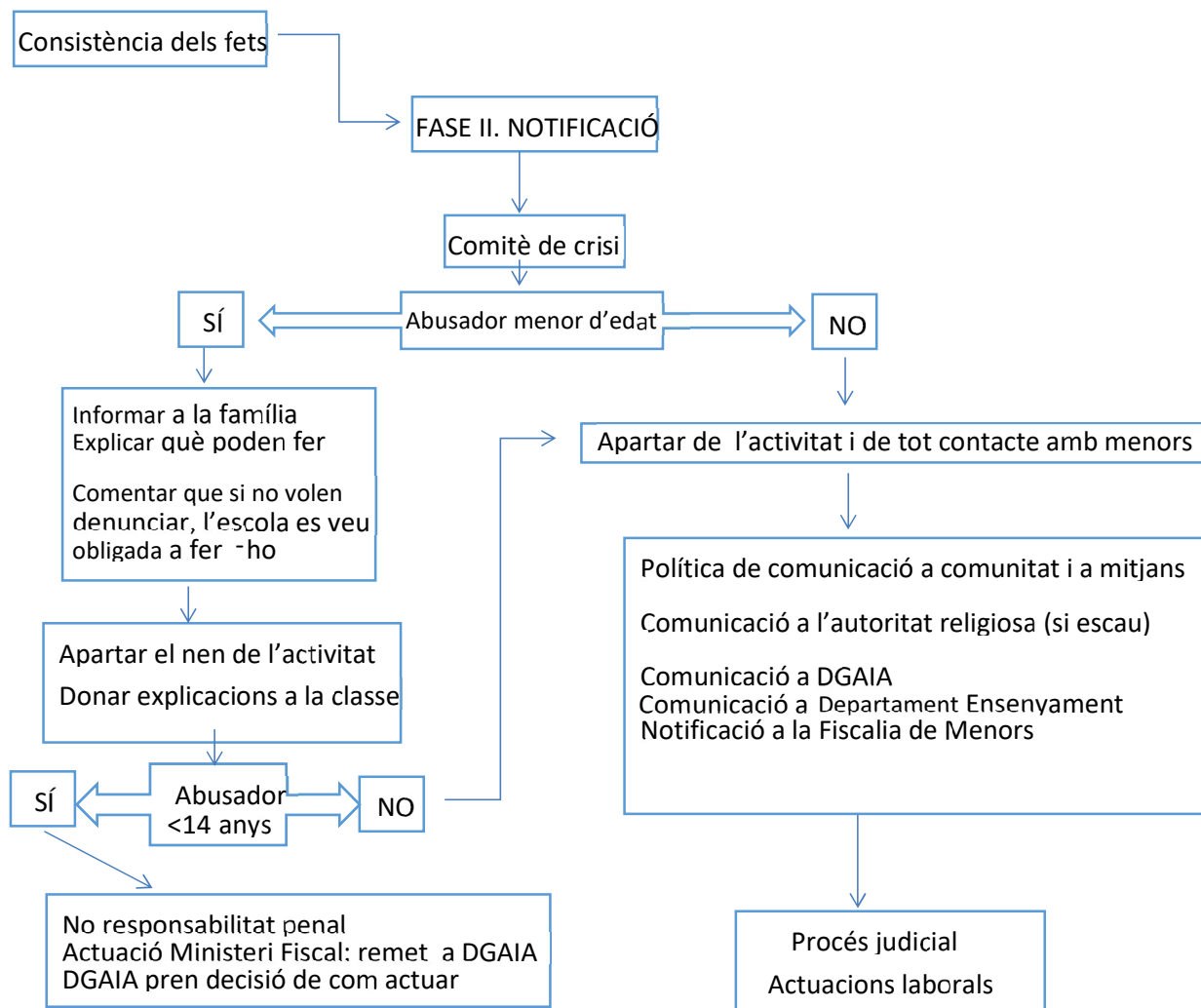
Tot això, està dissenyat, a fi de propiciar una detecció precoç que, alhora, permet una intervenció preventiva. És imprescindible valorar la gravetat de la situació detectada i els passos a seguir. Les escoles poden basar les seves actuacions en el *Protocol Marc d'Actuacions en Casos d'Abusos Sexuals i altres Maltractaments Greus a Menors* impulsat pel Síndic de Greuges l'any 2006, que pot aplicar-se en cas de: sospita de maltractament i/o certesa de maltractament. I amb els oficials de Departament.

Si s'han pres mesures protectores, que no permeten que la persona afectada assisteixi a l'escola, és aconsellable que els educadors donin una explicació als nens/es i/o adolescents del grup on assistia, adequada a

l'edat i el seu moment evolutiu de maduresa, centrada en un canvi d'activitat o que ha decidit deixar d'assistir a l'activitat, per tal de garantir-li la privacitat.

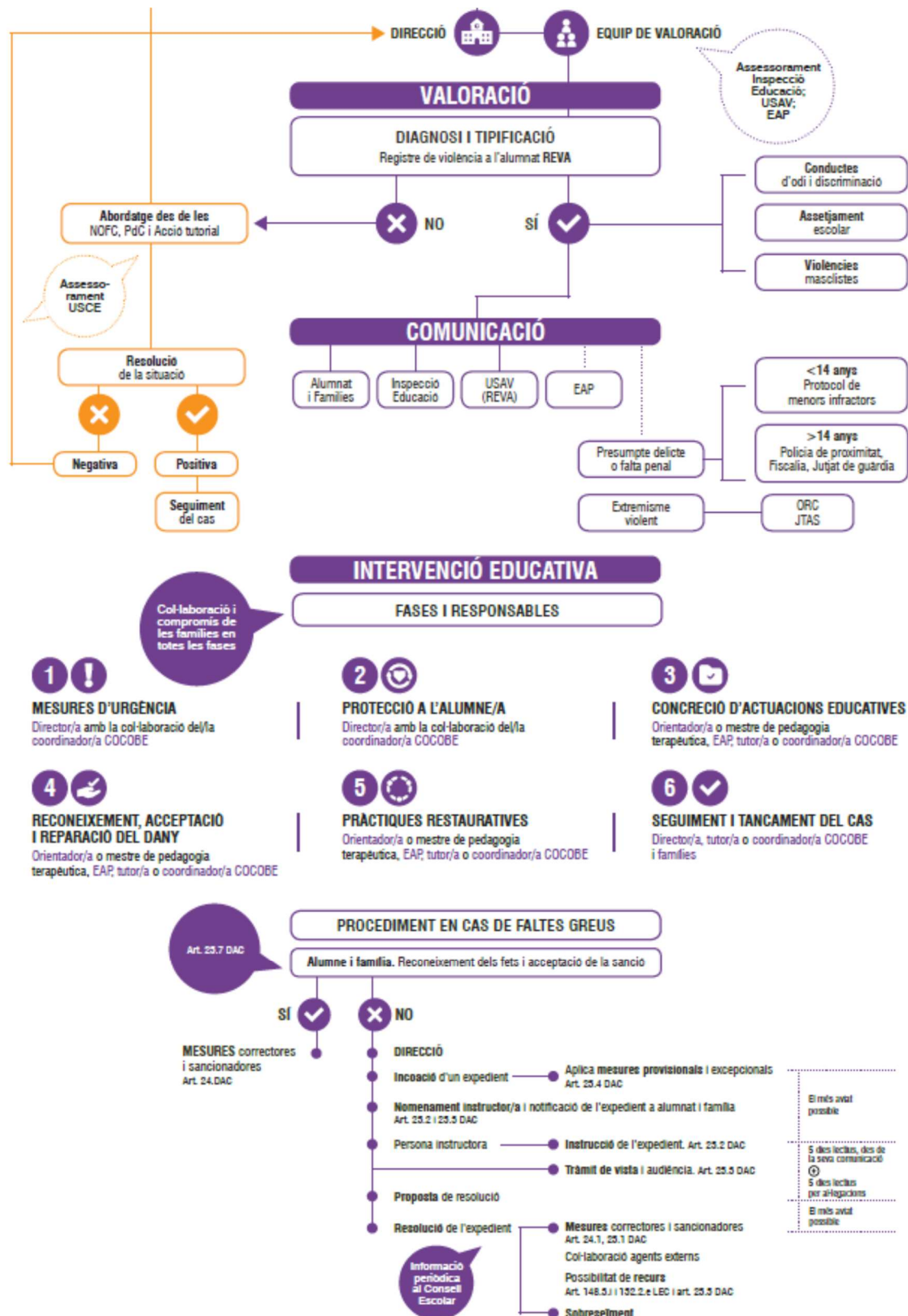
Per fer un resum més pràctic i visual del procés de detecció, denúncia i notificació d'un cas, en el nostre pla, hem agafat com a referent aquest procediment del circuit bàsic que recomana la FECC i que us presentem seguidament:

I afegim els del Departament d'Educació (actualitzat el 30/09/24) per completar totes les possibilitats i que quedi més clarament explicat. Amb aquest codi QR se us dirigirà directament al lloc.

Per a més **INFORMACIÓ** podeu consultar:
Protocol d'actuació davant de qualsevol tipus
de violència en l'àmbit educatiu

**Generalitat
de Catalunya**

3.3 ACTUACIONS EN L'ÀMBIT ORGANITZATIU:

- **Contractació segura del personal del centre.** Segons les disposicions oficials del Departament. Es comprova el certificat de delictes sexuals de tots els treballadors/es. Aquest procés es revisa anualment, per tenir la informació el més actualitzada possible.
- **Avaluem per mitigar els riscos.** Arrel de l'anàlisi dels qüestionaris i metodologies proposats en el document: Projecte de convivència i èxit educatiu del Departament d'Educació, es fa la tria dels temes que ens interessa treballar anualment, es desenvolupen, amb més profunditat en el Pla de Convivència.
- Els membres dels **gabinets psicopedagògics** estan preparats per atendre aquesta tipologia de casos en el primer moment. Som conscients que, l'atenció psicològica vers les víctimes és cabdal i per això els/les nostres professionals tenen un protocol d'actuació. S'ha establert un circuit de coordinació entre els diferents membres de la comunitat educativa amb la creació de càrrecs específics que vetllen per la convivència en el centre. Tenim assignat un coordinador/a de benestar i protecció que s'encarrega de vetllar per la protecció integral dels menors i alhora una comissió d'actuació en cas que fos necessari. Davant un possible conflicte, apliquem els procediments de mediació definits pel Departament d'Educació i els reforcem amb nostres. D'aquesta manera, intentem resoldre el problema amb processos d'acompanyament a l'alumnat, tant per l'equip de tutors/es com als equips directius de cada etapa (coordinació, cap d'estudi, o direcció) i els gabinets psicopedagògics.
- Per oficialitzar tot plegat, en els nostres documents oficials de la institució tenim definit el nostre **codi de conducta ètica i professional, els perfils competencials dels docents de les escoles Manyanet**, Pla de convivència específic de la nostra comunitat educativa. Tot això també està explicat detalladament en el perfil professional i ètic que defineix la nostra institució. Vetllem pel seu compliment i controlem el seu seguiment. El respecte, bon tracte i protecció vers els nostres infants el defineix clarament. Tota aquesta documentació és revisada anualment i actualitzada. Amb això pretenem la millora contínua i l'adaptació constant a la legislació i la realitat que ens envolti. Tanmateix és difosa, anualment, vers tots els membres de la nostra comunitat educativa .
- Estan determinats explícitament els temps i espais apropiats per atendre l'alumnat i aquesta informació es coneguda pels responsables de les diferents etapes, les famílies i l'alumnat: especifiquem l'horari d'atenció, espais habilitats (departament, despatx d'entrevistes, etc.) Amb una

planificació determinada queden establerts els llocs i els moments d'atenció més individualitzada. Les famílies i l'alumnat tenen accés, en la nostra plataforma, a la informació sobre quan els seus fills/es tenen entrevista amb algun docent o tutor/a. També existeix, dintre del mateix entorn Alexia, un registre d'entrevista en el que consta el dia, tema tractat i els acords presos. Hi ha establerta una hora específica per cada tutor/a per atendre individualment a l'alumnat de la seva tutoria i una altra per a les famílies. A l'hora de realitzar entrevistes individuals amb els alumnes hem recomanat: habilitar espais adients, que el lloc estigui dintre dels espais destinats, en l'escola, per aquesta tasca, amb registre d'ús i visibilitat des de l'exterior (finestres, portes de vidre...), procurar mantenir les portes obertes, recollir els continguts de l'entrevista en una fitxa o registre (carpeta de tutoria, quadern del docent, etc.)

- Estem afavorint, que els nostres col·legis disposin, progressivament, d'espais arquitectònics visibles per a tothom o que no permetin un aïllament visual total de sales, aules i despatxos. Els tanquem amb clau quan no en fem ús. Referent als espais, **tenim especial cura** en l'ús de llocs com vestidors, dutxes o lavabos. **Cal supervisar regularment** l'ús d'aquests espais. També s'han donat orientacions, als alumnes i docents, per evitar que qualsevol company/ alumne; es quedi sol/a en aquests espais (per exemple, al final de classe d'educació física) Procurem que el professorat entri acompanyat en aquests espais si un alumne s'hi queda sol i cal ser atès, a no ser que sigui una emergència. Per als més grans, que tenen autonomia per canviar-se la roba sols/es, es preserva la seva intimitat totalment.
- Quan ens referim a llocs, on l'activitat docent és continua (aules), hem seguit pautes de disseny d'espais segurs amb amplitud i transparència. Els nous espais que s'han construït afavoreixen la seguretat. Per exemple, entorns molt més oberts i amb visibilitat per a tothom, instal·lació de càmeres de circuit tancat en els accessos generals, etc. Aquestes reformes estan fent-se més poc a poc, depenent de la viabilitat dels centres en la inversió.
- **Implementant co docència (team teaching)**, en la mesura de les possibilitats horàries i de professorat en cada centre, per poder personalitzar més l'atenció vers l'alumnat.
- Al llarg de tot aquest procés hem dissenyat un pla de comunicació interna, basat en una total transparència informativa amb les parts afectades i una fluïdesa vers la comunitat educativa. Sempre vetllant perquè, en tots aquests processos, la llei de protecció de dades estigui contemplada rigorosament. S'han generat canals comunicatius fluids on tothom pugui denunciar els casos detectats o que estan en situació de risc i notificar-ho anònima i ràpidament.

- En el nostre pla de formació de centres, anualment, es programen cursos de formació continuada dels treballadors/es per aquest propòsit. Cíclicament les nostres plantilles reben formació adreçada a la millora, la detecció i el rebuig vers conductes que poden esdevenir abusadores, per exemple la insinuació. Algunes, com a petita mostra, de les dutes a terme recentment són:
 1. Assetjament i violència
 2. Prevenció de conductes de violència contra els infants i joves.
 3. Directors i referents coeducació: Escoles lliures de violència.
 4. Educació i benestar soci emocional de l'adolescent. Referent SOE (gabinets psicopedagògics)
 5. Tallers amb els referents de Mossos d'Esquadra (sensibilització): Ciberassetjament i abús sexual (*sexting*)
 6. GU: violència de gènere
- Promovem la convivència al recinte de l'escola. **Prevenció afegida a la tasca docent i educativa.** Cal també tenir cura dels nostres educadors/es. Constantment intentem generar situacions d'acompanyament personal perquè es generi un ambient de confiança i recolzament als centres.
- Cada inici de curs, està establert, explicar a les famílies el **protocol** que hem dissenyat als centres. Es comunica de forma sintetitzada i general. Indicant-los el lloc on trobar la documentació adient si es vol aprofundir sobre el tema.
- S'ha establert una Política especial durant les convivències, per a la pernocta. Buscant dormitoris sempre compartits i amb un disseny de les activitats en què els nostres docents estan sempre presents si l'acció docent es conduïda per monitoratge extern al centre.
- En les situacions d'esbarjo sempre hi ha més de dos responsables vigilant.

El nostre pla està en contínua millora, per això, es fa una **avaluació** en la que s'analitzen les experiències o situacions que hem viscut al llarg del curs i/o les observacions que hem realitzat. A partir d'aquí s'afegeixen aquells canvis que considerem necessaris per a optimitzar l'eficàcia. També es comprova que l'actualització de la documentació oficial i la del nostre pla estigui adaptada a la normativa del moment; perquè, en cas de presentar incidències, es revisin els protocols i les mesures de prevenció.

Per sistematitzar tot això hem rebut assessorament d'especialistes que formen part del Projecte Via en el qual participem, juntament amb diferents organitzacions internacionals que pertanyen al sector educatiu i del lleure. L'acompanyament que ens

han realitzat ens ha permès encarrilar el pla amb més qualitat i ajustant-lo a la nostra realitat. Cal tenir en compte que cada centre mantindrà la seva pròpia idiosincràsia i adaptarà les actuacions a la seva realitat.

3 LA FIGURA DEL COORDINADOR/A DE CONVIVÈNCIA I BENESTAR ALS NOSTRES CENTRES (COCUBE)

En totes les nostres escoles està creada la figura dels COCUBE, tal com ve marcat per la legislació actual. Els/Les responsables del càrrec tenen una dotació horària i una formació específica per poder dur a terme la seva funció. S'ha intentat buscar especialistes en el camp de la psicologia o personal altament sensible amb aquesta realitat amb la corresponent formació. Les seves funcions bàsiques són:

A. Coordinar, amb la direcció del centre educatiu, el projecte de convivència i totes les actuacions relacionades amb el desplegament de les seves funcions.

B. Vetllar perquè el projecte educatiu de centre i les programacions de les àrees i matèries incorporin els **vectors** de benestar emocional, de coeducació i perspectiva de gènere, de ciutadania democràtica i de consciència global.

C. Promoure, dins el projecte de convivència, mesures que assegurin **el màxim benestar per als infants i adolescents, així com la cultura del bon tracte envers aquests**.

D. Fomentar entre la comunitat educativa **la utilització de mètodes de resolució pacífica de conflictes amb enfocament restauratiu**.

E. Garantir el respecte de tot l'alumnat, especialment amb el que presenta circumstàncies d'especial vulnerabilitat o diversitat.

F. Donar a conèixer i proposar activitats formatives adreçades a la comunitat educativa en relació amb la coeducació, la convivència i el benestar emocional.

En aquest sentit, treballem afegint com a marc referencial d'UNICEF (2021) que ens indica els següents nivells de prevenció en els que recomana que hem d'anar fent actuacions.

PRIMÀRIA: activitats dirigides a conscienciar la comunitat educativa sobre el maltractament i les violències i minimitzar els factors de risc.

SECUNDÀRIA: protocols d'actuacions contra el maltractament d'infants i adolescents.

TERCIÀRIA: bones pràctiques en la revelació d'una situació de violència.

Amb tot això hem elaborat un possible mapa de riscos de la nostra institució, per tenir més clar el full de ruta que hem d'anar seguint, dirigit a dissenyar en la nostra institució, una política de *safeguarding* coherent. Aquest document l'hem inclòs en l'apartat d'annexos per si desitgeu consultar-lo.

5. PROJECTES DE COOPERACIÓ INTERNACIONAL

Enguany hem entrat a formar part del projecte Via, de la mà de Diktya Foundation: VIA project: a common pathway for the strengthening of child safeguarding in European Catholic educational institutions. El projecte es va presentar de manera oficial a la Conferència de Safeguarding de l'Església Catòlica a Europa, organitzada per la Pontifical Commission for the Protection of Minors, el passat 13 de novembre. Hem treballat des del curs passat amb aquesta organització per poder estar assessorats per organitzacions reconegudes a escala internacional. Els mesos vinents, continuarem col·laborant amb altres organitzacions que van participar en la conferència per desenvolupar un marc més efectiu, sostenible i impactant per fer front als riscos creixents d'abusos i maltractaments a infants i persones vulnerables. El Projecte VIA, impulsat per Diktya Foundation i Porticus en l'àmbit europeu, és un camí comú per enfortir la protecció d'infants i joves en les institucions educatives catòliques. Col·laboren entitats com UNICEF, Fundació Barça, British Council, Stone Soup Consulting, Fundació Educo i Maristes.

6. ANNEX. POSSIBLE MAPA DE RISCOS

En aquesta edició hem afegit aquest apartat com a punt destacat per la seva implicació. A partir del nostre mapa de riscos podrem millorar el pla amb més rigor i efectivitat per acabar enfortint la nostra política de safeguarding. El Mapa de Riscos d'Entorn Segur, pretén identificar i donar resposta als diferents riscos d'abús que podrien aparèixer en les nostres escoles mentre acomplim tasques quotidianes. També vetllem per la protecció del nostre personal i aquest mapa respon a possibles riscos que poden patir els nostres docents i personal del PAS. El mapa ha estat elaborat durant la implantació inicial del sistema d'Entorn Segur, i és un punt de partida. En cap cas el reconeixem com a definitiu i per això el complimentarem periòdicament en les actualitzacions i revisions de l'Entorn Segur.

En aquest apartat presentem el mapa de riscos potencials, tant físicament com emocional, i com els intentem mitigar. Ho hem volgut exposar de forma senzilla a manera de quadre resumit. És una anàlisi dels nostres col·legis, cada escola el pot adaptar a la seva idiosincràsia; afegir i treure els que considerin segons realitat particular de cada escola. Aquest mapa s'anirà completant a mesura que s'estableixin noves accions, a partir de la detecció de nous riscos.

ACTIVITAT	RISC POTENCIAL	MESURA PREVENTIVA
Ús de les instal·lacions	Si les instal·lacions no compleixen les mesures bàsiques de seguretat física, es poden produir accidents o situacions perilloses.	• Complir amb les normatives de seguretat general (construcció, instal·lacions d'aigua i d'electricitat, mesures contra incendis, emmagatzematge de productes perillosos...) per tal de garantir la seguretat física bàsica i evitar accidents. • Seguir bones pràctiques de seguretat d'instal·lacions per a nens, nenes i adolescents.

Entrada i sortida dels nens, nenes i adolescents del centre	Risc que els nens, nenes i adolescents marxïn sols del centre o ho facin amb persones no autoritzades per les famílies o els tutors legals.	• Seguint la normativa vigent del Departament, s'ha de verificar que els nens i les nenes de poca edat marxïn del centre en companyia de les persones autoritzades o de la manera acordada amb les seves famílies o tutors legals. Aquesta mesura es pot aplicar també a nens i nenes majors i adolescents, si les circumstàncies ho requereixen.
Entrevistes en despatxos i sales de reunió	Situacions de relació individual en privat amb els nens, nenes i adolescents en espais tancats. Existeix el risc de generar una situació inadequada.	• Cal evitar que es facin reunions en despatxos tancats entre un nen, una nena o un/a adolescent i una sola persona adulta (excepte en el cas que la porta tingui un vidre ampli). • Quan calgui parlar o intervenir amb la porta tancada (tret que la porta compti amb un vidre que permeti veure a les persones a l'interior), recomanem la presència de dos professionals del centre. • No s'ha de tancar mai amb clau els despatxos durant el seu ús amb nens, nenes i adolescents. • En la mesura que sigui possible controlar, l'ús del despatx, i de les persones que hi accedeixin. Per això estan establertes en l'horari de cada docent, les hores de tutoria individualitzada de tots els tutors/es.
Protecció de dades	Existeix el risc que es produeixin accessos inadequats a informació confidencial o que falti la coordinació necessària entre	• El personal del centre consta d'espais professionals on pot conservar amb seguretat la documentació (dades personals, mèdiques, registres...). • Existeixen espais propis de coordinació entre professionals i altres persones que intervenen amb nens, nenes i adolescents, amb condicions adequades de privacitat i seguretat (sales de reunions, despatxos...). • Cada professional o persona col·laboradora compta amb el seu propi armariet, on pot guardar els seus béns personals amb seguretat.
Alumnat amb necessitats educatives especials		Prevenió Primària • Comunicació, formació i desenvolupament del pla d'atenció a la diversitat, dissenyat pel centre. - amb l'objectiu de donar a conèixer i oferir eines als equips docents sobre les accions que duu a terme el pla d'atenció a la diversitat • Jornades al llarg del curs (mínima quinzenalment) dels equips docents amb els/les responsables del Gabinet psicopedagògic per a analitzar l'evolució i

		l'eficàcia de les mesures consensuades per l'equip. • Definir els protocols en els quals s'incloguin els procediments segurs per a aquesta mena d'alumnat. Prevenció Secundària Objectiu: Detecció precoç de l'alumnat amb NEES • Creació de protocols per als Gabinetes psicopedagògics per a unificar els procediments de detecció de NEES en tots els centres de la nostra institució. • Dissenyar, supervisar i avaluar els plans individualitzats de cada cas NEES, com a mínim mensualment. Prevenció Terciària Objectiu: acompanyament de l'alumnat NEES • Contractació segura de vetlladors/as per a acompanyar a l'alumnat NEES el màxim d'hores possibles segons capacitat del centre. • Creació d'un protocol especial d'acompanyament en la resta de la jornada no coberta per l'especialista en NEES • Comunicació més continuada i transparent amb les famílies dels NEES per a garantir el treball conjunt escola-família
Àmbit digital (grooming, sexting, suplantació d'identitat en XXSS, nou escenari de la IA, etc.)	• Realitzar una educació digital i sensibilització sobre els riscos i delictes existents en la xarxa. • Implantar conscienciació familiar sobre la importància de la supervisió activa i ús d'eines de control parental. • Foment de la comunicació (a través de la creació de confiança entre menors, famílies i educadors). Que hi hagi un protocol d'actuació en cas que es detecti aquestes conductes.	Objectiu: Presa de consciència • Realització de xerrades per a explicar amb exemples coneguts. Anualment, el nostre grup de referència escolar de Mossos d'Esquadra o Municipals fan xerrades dirigides a aquest tema amb l'alumnat que comença a utilitzar xarxes socials. • Conscienciació dels perills que existeixen sobre el mal ús de les xarxes socials • Presentació anual del nostre Pla d'estratègia de centre, dins l'Entorn Segur, a l'alumnat per a conscienciar-los de la tipificació de delictes que existeixen segons conductes en xarxes. • Treball setmanal en els PATs sobre aspectes que poden afectar la seva conducta en xarxes. Per exemple: autoestima, auto concepte, acceptació social, privacitat, exposició, etc. Prevenció Terciària • Promoure un clima adequat perquè l'alumnat denunciï, comuniqui a algun adult, aquest tipus de situació.

		• Seguir el protocol oficial i acomplir un pla específic que nodreixi la mediació o restauració en cas necessari.
Conductes autolítiques	• Programes i accions d'educació emocional que estan inclosos en el currículum	Objectiu: Reduir l'aparició de conductes autolítiques des de la promoció del benestar emocional. • Promoure i realitzar accions educatives sobre educació emocional en el currículum escolar • Implementar en els Plans d'acció tutorial una programació vertical per a adaptar-la a cada nivell educatiu i alineada i supervisada pels Gabinetes psicopedagògics. • Percebre activament a l'alumnat per a la prevenció, sobretot en secundària i poder realitzar una detecció precoç (per a grups en risc) a partir de l'observació en canvis de comportament, aïllament, ús de roba per a cobrir ferides, caigudes de rendiment. - - Fomentar del clima escolar positiu i protector • Crear un manual del bon tracte molt bàsic, per a generar relacions basades en el respecte, la confiança i la no-violència. • Espais segurs de diàleg (Tutories, Gabinet, COCOBE) Aquesta última figura l'hem implementat en els nostres col·legis fa dos cursos. Objectiu: Disseny de protocols d'actuació clars i coneguts per tot el personal del centre. • Recomanacions recordatòries a inici de cada curs especialment amb les noves incorporacions als col·legis. • Seguiment dels casos, juntament amb el gabinet psicopedagògic i amb els professionals externs dels organismes oficials que porten el cas. • Canals de denúncia clara, públics i de fàcil accés per a reports confidencials. És imprescindible que tot l'alumnat (a partir del curs de primària que es consideri) conegui l'accés al canal i les característiques d'aquest. • Creació d'un protocol intern, alineat amb la normativa, per a l'actuació en casos autolítics i la derivació a centres de salut mental especialitzats. Objectiu: Acompanyament i seguiment de l'alumnat implicat. • Disseny de plans individualitzats per a l'alumnat implicat. Acompanyament de l'estudiant amb objectius clars, seguiment i

		comunicació entre la família i el centre com fem habitualment.
Bullyng	Pla Entorn Segur Manyanet	Objectiu: Prevenir qualsevol conducta que comporti a l'assetjament. • Pla específic vertical en les tutories setmanals per a la prevenció. Els continguts seran adequats a cada edat perquè l'alumnat el vagi assumint al llarg de la seva escolarització. • Formació del professorat sobre el tema, bàsicament en la prevenció, actuació i comunicació a les famílies en cas de donar-se un cas de bullyng. • Educar la mirada de tots els membres de la nostra comunitat mitjançant formacions adaptades a cada branca professional (PASSADA, etc.). En molts s'oblida la importància en la detecció de tots els membres de la comunitat. Prevenció Secundària Objectiu: Conscienciar de forma més consistent a l'alumnat que habitualment es veu immers en aquests casos (últims anys de primària i tota la secundària) • Actuacions que mostrin situacions comunes que es donen en el dia a dia o que estan exposades en xarxes; per a treballar-les en el grup classe • Explicar amb claredat els canals de denúncia que tenen en cas que detectin una situació anòmla amb algun company/a. • Campanyes de sensibilització en tot el centre per a denunciar les accions que es considerin assetjadores. .Promoció i vetlla del bon tracte dintre dels nostres col·legis.
Contractació segura per a tots els membres de la comunitat educativa punt amb contacte directe amb NNA	Projecte Òptima + de control de qualitat	En el nostre projecte de Qualitat, Òptima plus està marcat un rigorós procés de selecció de personal del centre. • Procediments a seguir en la fitxa específica de selecció i contractació de personal. • Respectar rigorosament els requisits que marca la llei i supervisar bianualment l'actualització dels certificats d'antecedents en delictes sexuals. • L'Equip de Titularitat ha dissenyat un procés de selecció compartit sempre per més d'un membre de l'equip directiu de cada escola i supervisat les contractacions finals de nous docents, per la Titularitat.

Protecció del personal del centre	Preservar la seguretat del nostre personal i protegir-lo	Sistema de Protecció del personal del centre amb la documentació generada per la institució Codi general de conducta professional (Fills de la Sagrada Família) Coneixement dels protocols i normatives per part dels treballadors/es del centre Signatura assegurant que s'han llegit els documents als quals ens referim.
-----------------------------------	--	---

Esperem que aquesta guia de recursos pugui contribuir a orientar la labor dels nostres professionals i així continuar treballant vetllant per la seguretat del nostre entorn educatiu. Amb tot necessitem la col·laboració externa de les institucions públiques, dels serveis educatius i de la resta de la comunitat per poder erradicar la violència vers infants i adolescents en qualsevol àmbit de la nostra societat.